

Mr. sci Edin Mirvić

Željeznički školski centar u Sarajevu

UTJECAJ KONATIVNIH KARAKTERISTIKA NA REZULTATSKU USPJEŠNOST U NEKIM SPORTSKIM IGRAMA KOD UČENICA SREDNJE ŠKOLE

1. UVOD

Istraživanje relacija između različitih segmenata antropološkog statusa je ne-prekidan proces koji mora da traje jer nam je poznato da tjelesni i zdravstveni odgoj u školi označava trajan, planski i sistematski proces djelovanja na čovjeka, izrazito u njegovoj mladosti. Zato moramo djelovati i raditi na što većem broju istraživanja o relacijama dimenzija koje definiraju sportske igre sa drugim antropološkim dimenzijama.

Uspjeh u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja, ovisi o nizu antropoloških dimenzija. Njihovi su odnosi različiti u različitim sportovima. Da bi se ustanovile najpovoljnije relacije antropoloških obilježja za pojedine aktivnosti, pa prema tome i za sportske, a u cilju uspješnog stvaranja zdrave nacije, te radi programiranja i praćenja efikasnosti nastave u srednjim školama, neminovna su obimna istraživanja.

Veliki značaj nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u školama i sve veći zahtjevi u programiranju nastavnog procesa postavljaju pred stručnjake tjelesnog i zdravstvenog odgoja kao i druge istraživače da se više posvete naučnim istraživanjima o transformaciji cjelokupnog antropološkog statusa učenika.

Za svako proučavanje utjecaja bilo kojih antropoloških obilježja na uspjeh u nastavnom procesu presudno je na koji način se procjenjuje nivo učeničkog dostignuća.

Poznavanje veličine i smjera utjecaja pojedinih konativnih obilježja antropološkog statusa učenika na uspjeh u nastavi možemo saznati nešto više o ovom pomenutom segmentu antropološkog stanja putem praćenja i provjeravanjem psiholoških karakteristika učenica.

2. PREDMET I PROBLEM ISTRAŽIVANJA

2.1. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja su učenice Učiteljske škole u Sarajevu koje su u procesu nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja starosne dobi od 16 do 18 godina.

2.2. Problem istraživanja

Problem ovog istraživanja jeste utvrđivanje utjecaja konativnih obilježja na rezultatsku uspješnosti u nekim sportskim igrama, planiranim u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja u Učiteljskoj školi u Sarajevu, kod djevojčica starosne dobi od 16 – 18 godina.

4. CILJ STRAŽIVANJA

Na osnovu predmeta, problema i rezultata dosadašnjih istraživanja, definiran je cilj istraživanja:

Osnovni cilj ovog istraživanja jeste utvrđivanje utjecaja konativnih karakteristika na rezultatsku uspješnost u nekim sportskim igrama (košarka, odbojka i rukomet), planiranim u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

5. HIPOTEZE

Na osnovu predmeta, problema, cilja i dosadašnjih istraživanja, postavljena je sljedeća hipoteza:

H - Očekuje se statistički značajan uticaj konativnih karakteristika na rezultatsku uspješnost u nekim sportskim igrama, planiranim u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja (košarke, odbojke, rukometa).

6. METODOLOGIJA RADA

6.1. Uzorak ispitanika

U uzorak ispitanika bile su uključene učenice drugog i trećeg razreda Učiteljske škole u Sarajevu u školskoj 2001/2002. godini, starosti 16 – 18 godina, ženskog spola. Broj ispitanika kod kojih su registrirane obje skupine varijabli i na kojima je izvršena konačna obrada i analiza podataka je 120 učenica.

Istraživanje je bilo provedeno na redovnoj nastavi iz predmeta tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

Ispitanici su imali odgovarajuće uvjete za redovno pohađanje nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja što je predstavljalo osnovni uvjet za provedbu ovog istraživanja.

6.2. Uzorak prediktorskih varijabli

6.2.1. Uzorak varijabli za procjenu konativnih karakteristika

Kao mjerni instrumenti za procjenu konativnih karakteristika korištene su sljedeće skale:

A – 1 – aksioznost

I – 7 – inhibitorna konverzija

T – 15 – agresivnost

L – 17 – shizoidnost

Navedene skale pripadaju bateriji 18-PF koju je, na temelju faktorske analize verbalnih stimulusa iz Cornell Indexa N4, skala MMPI i baterije MPI, konstruirao K. Momirović, 1968. godine. Ova baterija inače uključuje 18 testova koji mjere primarne patološke konativne faktore.

Interesatno je iznijeti da svi testovi (osim testa hipomaničnosti) baterije 18 PF imaju visoku donju granicu pouzdanosti (od .74 do .96). Faktorska analiza je pokazala da ova baterija mjeri sljedeća četiri faktora drugog reda:

- astenični sindrom
- konverzivni sindrom
- stenični sindrom
- disocijativni sindrom

6. 3. Uzorak kriterijskih varijabli

6.3.1. Uzorak varijabli za procjenu situacijsko – motoričkih sposobnosti¹

R.B.	OBLAST	ELEMENTI	ŠIFRA VRIJABLE
1	KOŠARKA	Bacanje lopte objema rukama o zid Vođenje lopte u slalomu Bacanje lopte u koš	1. SMKBLZ 2. SMKVLS 3. SMKBLK
2	ODBOJKA	Gađanje cilja preko mreže iz osnovnog stava Odbijanje “čekić” u krugu Servis	1. SMOGLS 2. SMOOCK 3. SMOS
3	RUKOMET	Izvođenje sedmerca Bacanje lopte o zid Vođenje lopte u slalomu	1. SMRSED 2. SMRBLZ 3. SMRVLS

6. 4. Metode obrade podataka

U procesu obrade podataka, na osnovu karakteristika i veličine uzorka, predmeta, problema i cilja istraživanja, određene su statističke metode za dobijanje rezultata u istraživanju. Korištena je multivarijantna analiza i to regresiona analiza, za utvrđivanje značajnosti i veličine utjecaja sistema prediktora na sistem kriterija koji je svedn na jedinstvenu kriterijsku varijablu (uspješnost ispitanika u tretiranim sportskim igrama).

¹ Varijable uzete iz priručnika: Situaciono – motorički testovi za sportske igre u osnovnoj školi, autori: prof. dr. Muriz Hadžikadunić, mr. Mustafa Demir, prof. Stanković Aleksa.

7. REZULTATI I DISKUSIJA

7.1. Regresiona analiza konativnih karakteristika sa prvom glavnom komponentom u svim situacijko – motoričkim testovima sportskih igara

Utjecaj konativnih karakteristika, koje u ovom istraživanju predstavljaju prediktorski sistem, sa prvom glavnom komponentom u svim situacijko – motoričkim testovima, koji predstavlja kriterijski sistem (tabele od 1 do 3), ekstrahovana prva glavna komponenta, u sebi sadrži sav varijabilitet procjene za ove elemente (misli se na efikasnost i realizaciju kretnih struktura u sportskim igrama).

Regresionom analizom primijenjenom u ovom prostoru dobijena je multipla korelacija od $R_o = .31$, uz objašnjenje od svega 10% varijabiliteta, tj. koeficijent determinacije (tabela 1.).

Pojedinačni utjecaj konativnih karakteristika na izvođenje svih sportskih igara je takav da T15 – agresivnost, pozitivno utječe .29.6, a nivo značajnosti je .01 i L17 – shizoidnost, negativno utječe -.313, a nivo značajnosti je na .02, na kriterij. Ovdje je mali broj valjanih parcijalnih regresijskih koeficijenata koji ukazuju na potrebu da se predikcija sistema u narednim istraživanjima posmatra u cjelini, tj. sa cjelokupnom baterijom 18-PF.

Dobiveni rezultati nam ukazuju da na izvođenje varijabli u tretiranim sportskim igrama u ovom istraživanju utjecale su najviše dvije varijable (T15 i L17). Dakle, najvjerojatnije, da bi smo postigli što bolji rezultat, potrebna je kod učenica određena doza agresivnosti. Takođe možemo zaključiti iz priloženih tabela da je izražena shizoidnost kod ispitanica imala negativan utjecaj u realizaciji motoričkih struktura sportskih igara. Ovaj podatak je dobijen i u nekim ranijim istraživanjima kod osoba ženskog pola, tj. da je kod njih više izražena ova patološka karakteristika u odnosu na mušku populaciju.

Regresiona analiza SPORTSKIH IGARA u prostoru patološki konativnih faktora

Tabela 1

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.315	.100	.068	,96528871

Tabela 2

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	11.845	4	2.961	3.178	.016
	Residual	107.155	115	.932		
	Total	119.000	119			

Tabela 3

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	A1	.015	.010	.179	1.535	.128
	I7	.015	.023	.074	.654	.514
	T15	.028	.011	.296	2.574	.011
	L17	-.029	.012	-.313	-2.398	.018

8. ZAKLJUČAK

Na osnovu dobijenih rezultata u okviru ovog istraživanja možemo utvrditi da ima statistički značajan utjecaj konativni prostor na rezultatsku uspješnost u analiziranim sportskim igrama, a što su potvrdili rezultati regresione analize u latentnom prostoru.

Prema tome, hipoteza koja je glasila: Da se očekuje statistički značajan utjecaj konativnih karakteristika na rezultatsku uspješnost u nekim sportskim igrama, planiranim u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja (košarke, odbojke, rukometa), je u potpunosti potvrđena.

Na osnovu navedenog činjeničnog stanja može se zaključiti da u tretiranim sportskim igrama u ovom istraživanju utjecale su najviše dvije varijable: T15-agesivnost, koja je imala pozitivan utjecaj i L17- shizoidnost, koja je imala negativan utjecaj u navedenom kriteriju. Dakle, najvjerovatnije, da bi ispitanice postigle što bolji rezultat, potrebna je kod učenica određena doza agresivnosti, vjerovatno kontrolisane agresivnosti, te manje izražene shizoidne reakcije, što možemo zaključiti iz rezultata dobijenih regresionom analizom u latentnom prostoru.

9. LITERATURA

1. Bešević, M.: (1977) *Tjelesni i zdravstveni odgoj od 1 do 4 razreda srednjih škola. Federacije Bosne i Hercegovine*, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta “Sarajevo – Publishing”, Sarajevo.

2. Bradić, A.: (2003) *Relacija između hipotetskih dimenzija ličnosti i uspješnosti izvođenja situacijsko – motoričkih testova kod košarkaša uzrasta od 14 – 16 godina*. Magistarski rad, FFK, Sarajevo.

3. Dacić, R.: (2001) *Osnove statistike*. Sarajevo.

4. Gabrijelić, M.: (1977) *Manifestne i latentne dimenzije vrhunskih sportaša nekih momčadskih sportskih igara u motoričkom, kognitivnom i konativnom prostoru*. Doktorska dizertacija, Fakultet za fizičku kulturu, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb.

5. Kazazović, B Mekić, M.: (1998) *Osnove naučno - istraživačkog rada u kinziologiji*. FFK, Sarajevo.

6. Mirvić, E.: (2005) *Utjecaj nekih motoričkih i konativnih obilježja na rezultatsku uspješnost u sportskim igrama kod učenica Učiteljske škole*. Magistarski rad, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Sarajevo.
7. Mekić, M.: (1985) *Kanoničke relacije konativnih karakteristika i rezultata u situacijsko - motoričkim testovima u nogometu*. Fizička kultura, Titograd, br. 3.
8. Mekić, M.: (1988) *Prilog poznavanju nekih konativnih karakteristika učenika starih trinaest godina*. Zbornik radova, IX Ljetna škola, Šibenik.
9. Mekić, M.: (1985) *Povezanost morfoloških, motoričkih i konativnih karakteristika sa rezultatima situacijskim testovima u nogometu*, doktorska disertacija, FFK, Sarajevo.
10. Mekić, M.: (1985) *Kanonička relacija između morfoloških, motoričkih i konativnih karakteristika i rezultata situacijsko-motoričkim testovima u nogometu*. Zbornik del, šesta letna škola “Kranska Gora”, 209-221.
11. Mikić, B., I. Hasanbašić, A. Biberović.: (1999) *Struktura antropometrijskih odlika i psihomotoričkih sposobnosti učenika petih razreda osnovnih škola u Tuzli*. Univerzitet u Sarajevu, Fakultet sporta, "Homo sporticus", br. 2, str. 33 – 45. Sarajevo.
12. Mraković, M., M. Gretelj, D. Metikoš i I. Orešković.: (1974) *Relacija između nekih motoričkih sposobnosti i konativnih faktora*. Kineziologija, 4, 1, 31-40, Zagreb.
13. Najšteter, Đ.: (1991) *Teorija i metodika sportskog treninga*. Fakultet za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
14. Rašidagić, F.: (2001) *Relacije morfoloških karakteristika i uspješnost u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja*. Magistarski rad, FFK, Sarajevo.
15. Šoše, H., M. Mekić, I. Rađo.: (1998) *Vodič za pisanje stručnih i naučnih radova u kineziologiji*. Fakultet za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.

ABSTRACT

For the purpose of establishing the conative characteristics to result in some sport games (basketball, volleyball and fieldball), at physical education lesson I'm planning to analyse the results of regression analysis in latent got upon selective sample of 120 examiners at the age of 16- 18 years.

In this sample have been collected the facts for estimation of conative and situatino-motoric space.

In the space of conative characteristics have been taken 4 variables for estimation of pathological characteristics. As instrument measures for estimation of conative characteristics have been chosen scales: Anxiety, Inhibit conversion, Aggression and Schism.

In the space of variables for estimation of results in some sport games (basketball, volleyball and fieldball), have been applied 9 situation-motoric tests, to three test for each sport game.

According to this examiners can achieve better results if they are a little bit aggressive, if they have a low level of schism, anxiety and inhibit reactions, as shown the results of regressive analysis in latent space.

Key words: Conative characteristics/situation-motoric capabilities/sport games/school-girls of high school /regressive analysis/latent space.